

Justitiedepartementet
Konsumentenheten
103 33 Stockholm

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2014-56-STA

ER REF Ju2014/125/KO

Överskuldssättning i creditsamhället? (SOU 2013:78)

2014-04-03

ESTABLISHED 1668

Riksbanken ställer sig positiv till att frågor som berör hushållens skuldsättning studeras och stödjer utredningens förslag som syftar till att utveckla statistiken och därmed analysen inom detta område. Bättre statistik skulle bidra till dels att tidigare upptäcka risker för individer och för det finansiella systemet, dels att fatta mer välunderbyggda ekonomisk politiska beslut.

Riksbanken anser att ett förebyggande arbete och en mer effektiv hantering av skuldsättningen hos djupt skuldsetta personer är av stor betydelse för samhällsekonomin. Riksbanken avstyrker dock utredningens förslag om slutlig preskription och hänvisar till Riksbankens remissyttrande (se DNR 2013-716-STA) över utredningen "Ut ur skuldfällan", SOU 2013:72.

Ur Riksbankens perspektiv är en stabil och välfungerande kreditmarknad av central betydelse för att den svenska ekonomin ska fungera väl. Riksbanken studerar därför kreditmarknaden som helhet, och inte enskilda individer, när skuldsättningens effekter på den finansiella stabiliteten och samhällsekonomin analyseras. Riksbanken välkomnar emellertid analyser som har sin utgångspunkt i enskilda individers skuldsituation och anser att utredningen belyser viktiga aspekter på skuldsättningsfrågan.

I utredningen ses ett **balanserat ansvarstagande mellan kreditgivare och låntagare** som viktigt för en sund kreditmarknad. Detta förutsätter bland annat att välgrundade kreditprövningar med god prediktionsförmåga har en central roll i kreditgivningen. Riksbanken välkomnar därför förslagen som avser att utveckla kreditprövningarna så att de innehåller så fullständig och korrekt information som möjligt.

Vidare anser Riksbanken att det är positivt att utredningen belyser vikten av **kunskap och stöd** för att motverka överskuldssättning och stödjer därför utredningens förslag om att främja ytterligare statistikproduktion och forskning inom området.

Givet utredningens huvudsyfte att föreslå en åtgärdsinriktad strategi för att motverka överskuldssättning, är det förstäligt att analysen fokuserar på överskuldsetta individer och hushåll. I utredningens uppdrag ingick dock också att analysera de problem som olika grader av skuldsättning får för samhället i stort. I den delen av utredningen skulle Riksbanken gärna ha velat se en ännu djupare och bredare analys av hur

■ (över)skuldsättning påverkar samhällsekonomin. Detta skulle ha skapat en tydligare koppling mellan förekomsten av överskuldssättning, föreslagna åtgärder och förväntade samhällsekonomiska vinster av åtgärdsförslagen.

Som utredningen också berör, anser Riksbanken vidare att definitionen av överskuldssättning kan variera beroende på analysens utgångspunkt. I ett samhällsekonomiskt perspektiv kan en bredare definition än förekomsten av fordringar hos Kronofogdemyndigheten vara mer rimlig.

Riksbanken menar också att åtgärder mot överskuldssättning inte bör handla om att få ner antalet låntagare som hamnar på obestånd till noll. I stället bör åtgärderna handla om att se till att hushåll som inte har en rimlig chans att återbetala lån som överstiger en viss nivå inte tar sådana lån, exempelvis genom välgrundade kreditprövningar. Från ett finansiellt stabilitetsperspektiv bör risken för att vissa hushåll hamnar på obestånd vägas mot vinsterna för andra av att kunna låna. Därmed kan överskuldssättning innebära något annat utifrån ett stabilitetsperspektiv än vad det gör för utredningen. Riksbanken anser därför att ytterligare statistik och analyser är nödvändiga för att ge en tydligare bild av hur skuldsättningen och förmögenheter i olika grupper av hushåll förändrats över tid.

Riksbanken anser att utredningens förslag som avser **långtidsskuldssatta** berör en grundläggande balansgång. Å ena sidan är det viktigt att regelverket inte gör det för enkelt för låntagare som har hamnat på obestånd att få sina skulder avskrivna eftersom låntagare då kan förväntas ta högre risker än vad de annars skulle ha gjort. Å andra sidan är det ur ett samhällsekonomiskt perspektiv viktigt att djupt skuldssatta personer kan få en chans att lösa sina ekonomiska problem. Genom att få en andra chans kan dessa personer leva ett skäligare, mer produktivt och samhällsnyttigare liv. Detta kan i sin tur förväntas leda till större välfärdsvinster i samhället. Riksbanken anser att denna balansgång bör hanteras inom den nuvarande skuldsaneringslagen, snarare än med den aktuella utredningens förslag om slutlig preskription. Dessutom bör man ta hänsyn till de förslag som lyfts i utredningen "Ut ur skuldfällan", SOU 2013:72, med det förbehåll som framfördes i Riksbankens remissyttrande (se DNR 2013-716-STA).

En säker och effektiv kreditmarknad kräver att dess parter tar ett stort ansvar och förutsätter bland annat att individer är fullt medvetna om riskerna förknippade med sina kreditengagemang. Riksbanken ställer sig positiv till utredningens förslag som syftar till att öka individers, särskilt **barn och ungdomars**, finansiella kunskaper.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Kasper Roszbach efter föredragning av Dilan Ölcer.

Kasper Roszbach

Dilan Ölcer